

6.2.2020

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta - VANE
vanen.posti@stm.fi

ASIA: Kommentit YK:n vammaisyleissopimuksen kansallisen toimintaohjelman valmistelu

Selkäydinvammaiset Akson ry kiittää VANEa mahdollisuudesta kommentoida YK:n vammaisyleissopimuksen toimintaohjelmaa. Selkäydinvammaiset Akson ry (myöhemmin Akson) on selkäydinvammaisten henkilöiden valtakunnallinen järjestö. Järjestö edustaa noin 900 suomalaista selkäydinvammaista, jotka kaikki ovat eri tavoin liikkumis- ja/tai toimimisesteisiä. Selkäydinvammaisia on arvioitu Suomessa olevan noin 10000.

Akson kannattaa aiemman ohjelman toimenpiteitä, jotka ovat vammaisten henkilöiden kannalta edelleen ajankohtaisia ja niitä tulisi edistää. Akson haluaa korostaa muutamia toimenpiteitä ja niiden merkitystä erityisesti liikuntaesteisille henkilöille sekä selkäydinvammaisille.

41. Arvioidaan vammaisten ihmisten autoverotuen tarkoituksenmukaisuus. Selvitetään mahdollisuus korvata se STM:n palvelujärjestelmää kehittämällä.

Autoverotuki on merkittävä tuki liikuntaesteisille sekä vammaisille henkilöille itsenäisen elämän mahdollistamiseksi. Oma auto mahdollistaa useimmille vammaisille henkilöille mahdollisuuden opiskella, käydä töissä ja harrastuksissa ilman rajoituksia. Oman auton hankinta ja sen tukeminen säästää kuntien kustannuksia mm. kuljetuspalveluista ja ehkäisee täten henkilön syrjäytymistä. Oman auton käyttö ja sen välttämättömyys korostuu erityisesti haja-asutusalueilla, joissa kuljetuspalvelut toimivat heikosti tai ollenkaan (esim. invataksien saatavuus syrjäseuduilla). Autoverotuen siirtäminen osaksi STM:n palvelujärjestelmää, heikentää järjestön näkemyksen mukaan entisestään vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta. Autoverotukea ei myöskään tule käyttää vamman kannalta välttämättömien varusteiden korvattavuuden esteenä tai vähentää korvattavuutta autoverotuen osuudella. Akson kannattaa toimenpidettä autoverotuen tarkoituksenmukaisuuden laajasta selvittämisestä sekä tuen kehittämisestä rinnakkain STM:n palvelujärjestelmän kanssa, jolla voidaan mahdollistaa vammaisen henkilön itsenäisen liikkumisen oikeuden toteutuminen.

53. Varmistetaan vammaisten henkilöiden kuntoutukseen ja terveystalouteihin pääsy YK:n vammaisopimuksen mukaisesti.

Osa terveystalouteista on keskitettyjä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksen henki ei kuitenkaan toteudu ja yhtensä tekijänä on puutteellinen valvonta määrävältä taholta. Esimerkkinä selkäydinvammaisten akuuttivaiheen hoito, välitön kuntoutus ja elinikäinen monialainen hoito ja seuranta, joka on keskitetty kolmeen yliopistolliseen sairaalaan (VNA 582/2017). Asetus on astunut voimaan 5/2011 ja työnjako on edelleen kesken, keskuksat eivät toimi yhtenäisesti ja asiakasta pompotellaan luukulta toiselle. Asetuksen tarkoitus oli juuri poistaa nämä ongelmat. Keskitettyjen palveluiden valvontaa kehittämällä voitaisiin parantaa palvelujen saatavuuden yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta sekä terveystaloutien laatua.

55. Taataan riittävät ja laadukkaat apuvälinepalvelut muun muassa täsmentämällä luovutusperusteita ja parantamalla oikeussuojaa.

Valtakunnalliset lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet on luotu ja otettu käyttöön useissa apuvälineyksiköissä. Ohjeistus on kuitenkin kokemuksen mukaan liian rajaava, heikentää käyttäjän itsemääräämisoikeutta sekä yhdenvertaisuutta sekä johtanut tulkintavirheiden vuoksi virheellisiin apuvälinepäätöksiin. Ohjeistuksen tarkoitus on yhtenäistää valtakunnallisesti käytäntöjä sekä opastaa niin käyttäjää ja ammattilaista. Nyt kunnissa on ohjeistuksen pohjalta luotu jälleen omia sovellutusohjeita, vaikka tarkoituksena oli poistaa ne. Apuväline valitaan aina yksilöllisesti asiakkaan tarpeen ja toimintakyvyn mukaan. Tämä ohjeistuksen peruseriaa ohitetaan monessa apuvälineyksikössä ja asiaa perustellaan hankintasopimuksilla. STM tulee ottaa vahvempi ohjaus, valvonta ja vastuu apuvälinepalveluita kehittäessä.

Helsingissä 6.2.2020

Kauko Väisänen, puheenjohtaja
Selkäydinvammaiset Akson ry

Anni Täckman, järjestöpäällikkö

Lisätietoja: Anni Täckman p. 050 329 7899, anni.tackman@aksonry.fi